

DOI 10.15421/251903

УДК 81.23

ДЯДЯ Валентина Миколаївна

старший викладач кафедри романської філології Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара; пр. Гагаріна, 72, м. Дніпро, 49010, Україна; тел.: (067) 761 57 21;
e-mail: valentinandyadya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8017-6107

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ СИСТЕМИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ (на матеріалі іспанської та англійської мов)

Анотація. *Об'єктом* статті є особливості викладання англійської та іспанської мов. *Предмет* дослідження – вплив особливостей систем зазначених мов на процес їх вивчення. Істотна увага автора приділена проблемі викладання іноземних мов, відмінних від англійської, та попиту на іспанську мову на ринку освітніх послуг. Детально описуються дидактичні особливості і труднощі навчання вимові, лексиці і граматиці розглянутих мов, а також основні чинники впливу ладу мови на діяльність педагога. *Мета* – розкрити вплив особливостей систем англійської та іспанської мов на організацію навчального процесу та власне на процес вивчення вказаних мов у різних його аспектах. Дослідження ґрунтується на порівняльному аналізі фонетики, лексики та граматики англійської та іспанської мов, а також аналізі власного досвіду навчання студентів зазначених мов і труднощів, що виникали в цьому процесі. У *результаті* дослідження розкрито вплив лінгвістичних характеристик іноземних мов на дидактичні особливості їх вивчення і викладання. *Практичне значення* полягає у можливості застосування результатів дослідження в навчальному процесі, а саме в його організації, виборі методики викладання англійської та іспанської мов. **Основні висновки:** 1) викладання і вивчення іноземних мов, які є відмінними від англійської, недостатньо висвітлені в методиці, з огляду на переважне викладання саме англійської; 2) спостерігається зростаюча кількість людей, що володіють англійською мовою, унаслідок чого з'являється попит на інші міжнародні мови, зокрема на іспанську; 3) англійська та іспанська мови мають загальні риси, але значно більше відмінностей у фонетиці, лексиці і граматиці; 4) дані відмінності впливають не тільки на хід конкретного заняття, але й на організацію курсу навчання в цілому.

Ключові слова: англійська мова, іспанська мова, методика, фонетика, лексика, граматика, вимова, курс, вивчення, викладач.

Постановка проблеми. Володіння іноземними мовами є одним із необхідних умінь для випускника сучасного вузу. Глобалізація, взаємна інтеграція і зростання міжнародних контактів країн обумовлюють необхідність володіння мовами не тільки для професійних лінгвістів, а й для професіоналів усіх спеціальностей і профілів підготовки. Методичні пошуки спрямовані на розробку методик, що дозволяють не просто сформувати якісні мовні знання, вміння і навички, а й зробити це в максимально короткі терміни. Все більшої актуальності набувають лінгводидактичні питання методики викладання іноземних мов.

Постановка завдань дослідження. Основна мета статті дослідження впливу лінгвістичних відмінностей на викладання англійської та іспанської мов – зумовила виконання таких завдань: 1) проаналізувати особливості викладання і вивчення іноземних мов, що є відмінними від англійської, адже їх специфічні особливості є недостатньо висвітленими в методиці викладання. Це пов'язано з тим, що найбільше викладається саме англійська; 2) висвітлити та проаналізувати спільні риси англійської та іспанської мов, а також відмінності у фонетиці, лексиці і граматиці; визначити вплив відмінностей англійської та іспанської мов на організацію курсу навчання в цілому та на хід конкретного заняття.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні освіта передбачає формування у студентів нового світобачення, готовності і здатності жити і працювати у полікультурному світі, орієнтуватися у світовому професійному просторі. Засобом міжкультурного спілкування виступають іноземні мови, а комунікативна компетенція є ключовою для будь-якого сучасного фахівця. Якість

іншомовної підготовки учнів та студентів стала предметом вивчення таких вітчизняних дослідників, як Л. П. Голованчук, О. І. Пометун, С. Ю. Ніколаєва, О. Б. Бігич, Н. К. Скляренко та ін. У своїй статті С. В. Тенітілов зазначає, що зараз дуже важливо не просто мати певні лінгвістичні знання, а й вміти грамотно їх застосовувати в різних ситуаціях міжкультурного спілкування для вирішення конкретних комунікативних завдань [10, с. 95–99]. При цьому все частіше потрібне знання не однієї, а двох або більше іноземних мов.

Одним із найважливіших прикладних аспектів лінгвістики є методика викладання іноземних мов, що стала сьогодні полігоном для теоретичних досліджень і практичних додатків. Але слід зазначити, що історично склалися дві функціонально різні методики: загальна та приватна. Загальна методика, як правило, присвячена вивченню закономірностей і особливостей процесу навчання іноземної мови незалежно від того, про яку іноземну мову йдеться. Так, принципи відбору навчального матеріалу, співвідношення усного та писемного мовлення на різних етапах уроку будуть у рівнозначних умовах навчання однаковими для будь-якої західноєвропейської мови. Однак знання загальних закономірностей навчання іноземним мовам є недостатнім, коли викладач стикається зі специфічними особливостями конкретної іноземної мови. В наші дні найбільш розробленою є методика викладання англійської мови, внаслідок чого викладач-практик змушений або обмежуватися найбільш загальними аспектами, або проектувати методи викладання англійської на інші мови, що знижує ефективність навчального процесу.

Вважається, що тільки англійська є міжнародною мовою, але такими мовами є також німецька, російська, китайська, арабська, французька, іспанська та португальська. Це ті мови, які слугують не тільки в ролі засобу комунікації відповідної нації, а є державними в декількох країнах, викладаються в усьому світі в ролі іноземних і використовуються в якості постійного засобу комунікації представників різних народів, особливо якщо вони не володіють мовами один одного.

У наші дні іспанська мова поряд з англійською активно використовується в міжнародному спілкуванні і є міжнародною мовою. Українські громадяни добре знайомі з Іспанією, її культурою і традиціями, багато в чому завдяки всесвітньовідомим діячам іспанської культури, таким як Мігель де Сервантес, Лопе де Вега, Федеріко Гарсія Лорка, Мігель де Унамуно, Веласкес, Гойя, Сальвадор Далі, Пікассо. Іспанська мова з кожним днем стає все більш популярною в Україні, це мова туризму і подорожей. Іспанська і латиноамериканська культури дійсно мають певний шарм і колорит в очах наших співвітчизників. Інша справа, що в нашій країні її викладання не дуже поширене. Саме тому знання іспанської мови сьогодні якщо не екзотика, то принаймні рідкість. Але студенти все частіше висловлюють бажання вивчати іспанську як другу іноземну. Іспанську мову дуже часто хочуть вивчати «для себе», оскільки багатьом вона видається однією з найкрасивіших. Найбільш часто вживані образи для обкладинок підручників, аудіо- та відеокурсів, реклами мовних шкіл – це корида, готична іспанська архітектура, образи фламенко. Багато популярних музичних композицій, заспівані іспанською мовою, дуже популярні в нашій країні. Цим, безумовно, можна і потрібно користуватися при відборі додаткового матеріалу для занять [5, с. 119–125]*. У цілому можна сказати, що попит на іспанську мову на ринку освітніх послуг зараз зростає і методичні питання викладання іспанської мови є актуальними в першу чергу з практичної точки зору**.

У цій статті розглянемо методичні особливості викладання та вивчення англійської та іспанської мов, зумовлені їх лінгвістичними особливостями. Ці мови відносяться до однієї мовної сім'ї (індоєвропейської), але належать до різних груп (германської і романської відповідно), отже, мають як ряд спільних рис, так і відмінні характеристики. Крім того, серед європейських

*Детальніше про питання ролі музики в педагогічному процесі висвітлено в роботах Н. А. Рибаківської [6].

**Детальніше про поведінку споживачів, а також про ринок інтелектуального капіталу див. у статтях Е. В. Рибокене [7, с. 74–75].

ці мови найбільш поширені в світі і носять статус міжнародних. Оскільки викладання будь-якої мови – це навчання таким його аспектам, як фонетика, лексика і граматика, ми розглянемо педагогічний процес саме в цій системі координат.

За статистикою, найбільш зрозумілою і простою для багатьох людей є **англійська мова**. В ній відсутній рід, узгодження слів, геть відсутні відмінки, та й граматика є елементарною. Так само великий плюс даної мови полягає в тому, що вона має широке поширення, оскільки на ній спілкуються практично в кожній країні світу. Слова дуже легко вимовляються, короткі і чіткі, а дієслова змінюються тільки для третьої особи в теперішньому граматичному часі. Наступну позицію за рівнем складності займає **іспанська мова**, тому що лексика даної мови має латинське коріння, не має відмінків і легко вимовляється. Вона має схожість з англійською через звичайну граматичну і орфографію. Їх прийнято вважати «легкими» для вивчення. Але з педагогічної точки зору легких мов не буває. Вивчення будь-якої мови, в тому числі і рідної, це серйозна праця, що вимагає не тільки інтелектуальних, але і вольових зусиль, якщо, звичайно, говоримо про глибоке освоєння мови. Проте з точки зору мовного ладу англійська та іспанська мови об'єктивно простіші багатьох інших європейських мов, особливо якщо говорити про освоєння їх на початковому рівні. Те, наскільки ефективно освоюються базові знання, істотно впливає на процес подальшого вивчення будь-якої мови. Закладені основи впливають на інтерес до навчання (див. про це: [3, с. 20–24]).

Розкриємо вплив ладу мови на методичні особливості її викладання. При навчанні вимови іспанської мови важливо враховувати той факт, що існує різниця з англійською мовою в артикуляції звуків. В англійській мові 6 букв позначають голосні звуки та 20 букв позначають приголосні звуки. Буква **y** позначає як приголосний, так і голосний звук. В іспанській мові, відповідно – 5 та 22 букви. Крім того, існують двозначні літери – **ch, ll, rr**. Більшість приголосних звуків вимовляються ідентично, але деякі звуки є типовими тільки для англійської мови і виключно для іспанської мови. Наведемо деякі приклади:

«**g**» читається як [dʒ] в англійській, якщо після неї стоять «i», «e», а в іспанській – як [h]. Але якщо після даної фонеми стоять «a», «o», «u», вона в обох мовах вимовляється як однаковий звук [g];

«**c**» і в англійській, і в іспанській мовах: перед «i», «e» позначає звук [s] (тільки в іспанській даний звук відповідає міжзубному [θ]), а перед «a», «o», «u» – звук [k];

«**h**» в іспанській мові взагалі не вимовляється;

«**ñ**» не існує в англійській мові, а в іспанській вона позначає м'який звук [n'];

«**j**» в іспанській мові завжди вимовляється як гортанний звук [h];

Щодо правил читання, слід зазначити, що при навчанні будь-якої іноземної мови навичка читання є базовою, а її формування першочерговою. Під кутом навчання читанню різниця між викладанням розглянутих мов величезна. Іспанська характеризується фонетичним принципом написання слів. Це означає, що, за винятком деяких букв і буквосполучень, слово завжди читається, як пишеться. Розглядаючи фонетичні особливості мовних систем, необхідно також враховувати словесний наголос та інтонацію. На відміну від досить складної системи наголосів в англійській мові, правила наголосу в іспанській дуже прості. Як правило, наголос припадає на передостанній склад: *vivo, bolso, osos*; але якщо слово закінчується на приголосну (крім приголосних -n, -s), то наголос переноситься на останній: *español, pared, profesor*. Але якщо наголос ставиться в слові не по правилу, то воно повинно бути зображено графічно: *árbol, mármol, marrón*. Наявність графічного наголосу впливає на значення того чи іншого слова. Наприклад: *tu* – твій, *tú* – ти; *sólo* – тільки, *soló* – єдиний; *té* – чай, *te* – тебе, тобі.

Зрозуміло, є свої труднощі і особливості під час формування інтонаційних навичок іспанської мови, але в цілому можна сказати, що вже після декількох перших занять студент знає, як

прочитати майже будь-яке слово. При навчанні з нуля це дає колосальну перевагу на старті і позитивно позначається на мотивації до подальшого вивчення мови.

При вивченні англійської ситуація прямо протилежна. Розбіжності в вимові однієї і тієї ж букви в різних буквосполученнях, а також випадки різного графічного зображення одного і того ж звуку створюють великі труднощі при навчанні читанню в англійській мові:

1. Графічні труднощі. З 26 пар англійських букв лише чотири можна вважати схожими на відповідні літери українського алфавіту за значенням і формою; це *k, m, t*. Букви *a, b, c, e, h, o, p, y, x* мають місце і в тій і в іншій мові, але читаються по-різному, отже, є складними. Решта букв абсолютно нові для учнів.

2. Орфографічні труднощі пов'язані з орфографічною системою англійської мови, де використовуються 26 букв, 146 буквосполучень, які передають 46 фонем. Учні відчувають труднощі при читанні голосних, поєднань голосних і деяких приголосних, що читаються по-різному. Наприклад: *breakfast – meat; why – who; this – think, her – farmer, corn – doctor; like – live; window – cow*. Крім того, є слова, які пишуться по-різному, а читаються однаково: *sun – son, two – too, write – right, sea – see* та ін.

Для цієї мови характерним є традиційне написання, надзвичайно розмиті правила читання, які містять дуже багато винятків і з великими труднощами піддаються систематизації. Однак навіть у систематизованому вигляді вони не можуть бути викладені в рамках пари занять. На це є низка причин. Одна з них полягає в тому, що через велику кількість винятків у читанні практичне значення набуває транскрипція, вказана у всіх англо-українських словниках. Без неї не можна бути впевненим, як вимовляється незнайоме слово. В іспанських словниках, розрахованих на широке коло користувачів, транскрипція не вказується, оскільки правильне читання слів можливо без неї. По-друге, при відпрацюванні читання викладачеві англійської через наявність постійних винятків часто доводиться відходити від канви пояснення, що ускладнює процес запам'ятовування і розуміння. Занадто часте вказування на виключення може і зовсім заплутати студентів. По-третє, базові правила читання голосних в англійській мові засновані на класифікації складів, яку теж необхідно освоювати, якщо поняття «відкритий склад», «закритий склад» учням не знайомі. Тож читанням потрібно займатися систематично, органічно вплітаючи цей вид діяльності в заняття, приділяючи йому чимало часу.

Далі розглянемо граматичні особливості. Граматику іспанської мови прийнято вважати більш складною у порівнянні з англійською через більш складні парадигми різних частин мови, особливо дієслова. Але майже всі явища, які роблять іспанську граматику складнішою від англійської, є в українській мові. Наприклад, шість дієслівних форм при їх відмінюванні в кожному часі не представляють складності для україномовного студента, оскільки при тренуванні розмовного навичку формується відповідність між іспанськими і українськими формами:

Yo canto – співаю

Tú cantas – співаєш

El canta – співає ...

При вивченні англійської мови відмінювання дієслів ніколи не тренуємо, оскільки майже всі форми в кожному часі є однаковими.

Що стосується іменників у англійській та іспанській мовах, важливим є те, що показником множини в обох мовах є закінчення *-s*. Перед іменниками в обох мовах вживається артикль (на відміну від української мови). Наведемо ще один приклад. В іспанській мові всі іменники-неістоти діляться на слова чоловічого і жіночого роду. Для англійця це представляє труднощі, оскільки в його мові всі іменники (назви істот і назви неістот, крім тих, які означають людей) належать до одного роду – середнього. Для україномовної людини, навпаки, такий поділ цілком звичний. Більш того, якщо врахувати, що і в українській, і в іспанській мові більшість слів жіночого роду закінчується на *-a*, ця мовна особливість не є складністю в освоєнні мови. Вільний порядок слів в іспанській мові теж доволі легкий для україномовних студентів. В іспанській мові слова відносно вільно розташовуються в реченні. Однак існує деякий нормативний, звичайний

порядок розстановки членів речення, який може видозмінюватися в промові в залежності від цілей висловлювання, стилістичного забарвлення і т. п.

El mejor estudiante del grupo leyó su composición al profesor ayer.

Однак у мові подібний порядок слів зберігається не так вже й часто. Обставини часу і місця можуть розмішуватися на початку речення; обставини способу дії тяжіють до вживання безпосередньо перед присудком або після нього; підмет може стояти після присудка і т. п.

En los primeros días del mes de enero... después de largo tiempo de lenta navegación llegó a la vista del puerto de la Habana el bergantín "Tolosa" [1, с. 209].

В англійській мові інверсія є допустимою, проте вона вже є яскраво вираженим стилістичним прийомом, вживання якого теж можливо не як завгодно, а за певними правилами. Взагалі, незважаючи на відносну простоту англійської граматики, для неї характерні явища, не властиві українській. Причому людина, що вивчає мову, починає стикатися з ними вже на ранньому етапі при побудові нескладних речень. Це і допоміжні дієслова, і фіксований порядок слів, і кілька теперішніх часів, і багато іншого. Саме тому англійська грамика, яка вважається однією з найлегших у світі, для україномовних не набагато легше іспанської.

Щодо лексики, незважаючи на приналежність до різних мовних груп, англійська та іспанська мови близькі за лексичним складом. Перша характеризується дуже великим відсотком латинських коренів, а друга власне розвинулася з латини. Основні відмінності в лексиці – це самі принципи словотворення. Одним із способів словотворення, якими характеризується сучасна англійська мова, є словоскладання. Слова, утворені таким чином, зазвичай легко запам'ятовуються і не представляють труднощів при семантизації, оскільки в більшості випадків значення слова вгадується за значенням його компонентів. Наведемо приклади: іменники: *break-stone, ship-building, bee-keeping, workforce*; прикметники: *self-sufficient, highly-developed, state-owned*. Для англійської мови утворення дієслів шляхом словоскладання не є характерним і складні слова зустрічаються рідко: *to whitewash, to babysit*.

В іспанській мові словоскладання також є другим за популярністю після деривації способом утворення. Це складні іменники синтаксичного способу словотворення: зрощення речень: *damebalance, sabelotodo, bienteveo*; зрощення словосполучень: *ecoeficiencia, mediopañó, avenegra*; та складні іменники морфолого-синтаксичного способу утворення: *portafolios, maleducado, compraventa, bienhechor*. Такий спосіб словотворення робить доволі широким пасивний словниковий запас учнів, що включає слова, які людина сама не може вжити в мові, але при цьому розуміє їх значення, коли стикається з ними.

Інший характерний англійській мові словотвірний спосіб, що стає все більш поширеним, це граматичний спосіб словотворення, тобто конверсія. Це спосіб утворення нових слів, при якому зовнішня форма не змінюється, але слово переходить в інший граматичний розряд, отримуючи нові функції і нове значення, яке теж буде часто легко вгадати. Наприклад: іменник → дієслово: *import – to import, progress – to progress*; прикметник → дієслово: *wet – to wet, dry – to dry*; дієслово → іменник: *to graduate – graduate, to remake – remake*. В іспанській мові дана модель не є найпопулярнішою, проте зустрічається найчастіше як трансформація дієслова в іменник: *compra (купує) – la compra (покупка), costar (коштувати) – el costar (націнка)*.

Ще для іспанської мови характерне утворення слів за рахунок афіксів, система яких досить розвинена. Однак практика показує, що іспанський словотвір для україномовних студентів у принципі не набагато складніший англійського, оскільки принципи, за якими функціонують і класифікуються іспанські афікси багато в чому схожі з українськими.

Слід зазначити, що в іспанській та англійській мовах є досить багато близьких за формою й ідентичних за значенням слів типу: *bottle – botella, lasso – lazo, desesperado – desesperado, anchovy – anchoa, cannon – cañón, potato – patatas* та ін. Це також значною мірою полегшує оволодіння другою іноземною мовою.

Далі розглянемо вплив структури мов, що викладаються, на діяльність викладача. Виходячи з аналізу методичних особливостей, наведених у статті, можна зробити висновок, що існують три фактори впливу структури і будови мови на процес її викладання.

Змістовний фактор полягає в тому, що фонетика, лексика і граматики визначають власне лінгвістичний матеріал, який підлягає освоєнню учнями. Відбір змісту навчання все більше залежить від викладача. На початковому рівні викладач приділяє увагу вивченню елементарної повсякденної лексики і найпростішої граматики, які визначають зміст навчання будь-якій мові незалежно від обраної методики. Дійсно, не можна говорити будь-якою мовою, не володіючи словниковим запасом хоча б з декількох сотень слів, що позначають предмети, які постійно тебе оточують, дії, які ти і твої оточуючі постійно роблять. Не можна також говорити іноземною мовою без доведених до автоматизму найпростіших граматичних структур, які в різних мовах дещо різняться. Саме вони, як правило, і визначають різноманітність змісту в навчанні різних мов на початковому етапі.

Організаційний фактор полягає в плануванні викладачем занять з іноземної мови. Побудова курсу вивчення тієї чи іншої іноземної мови багато в чому залежить від його складності в цілому і від складності окремих його аспектів. У першу чергу це стосується розподілу часу на той чи інший вид діяльності. Наприклад, при дистанційній формі (навчання по skype), яка все частіше практикується в наші дні, існують технічні труднощі в навчанні вимові, оскільки відсутній прямий контакт з викладачем. У цьому сенсі видається, що навчати дистанційно легше іспанській, ніж англійській мові, адже на вимову у викладанні цієї мови витрачається менше часу. Детальніше деякі аспекти дистанційного навчання розглянуті в роботах С. В. Праводєлова [4, с. 70–79] і С. В. Тенітілова [9, с. 40–46].

Методологія навчання – це вибір викладачем методів, навчально-методичних комплексів, конкретних вправ і завдань, а також видів діяльності, спрямованих на відпрацювання найбільш складних для студентів моментів і сторін мови, що вивчається. З одного боку, методи навчання мовам є універсальними, однак той чи інший метод може бути більш-менш ефективним у залежності від конкретної мови, яка вивчається. Наприклад, сьогодні багато говориться про комунікативне навчання мовам без теоретичного аналізу граматики на основі засвоєння готових структур за рахунок розмаїття мовної практики. Цілком очевидно, що за таким методом легше навчати мові з легкою граматикою. Якщо, наприклад, у мові складна вимова, потрібно більше мовної практики, оскільки вимову не відпрацюєш читанням і перекладанням текстів.

Висновки. З наведеного аналізу видно, що процес навчання іноземної мови – це в першу чергу процес навчання конкретної мови, а не просто нерідної мови. Такі аспекти мови, як фонетика, лексика і граматики, істотно впливають як безпосередньо на хід, так і на організацію даного процесу, спрощуючи або, навпаки, ускладнюючи формування у студентів тих чи інших мовних умінь і навичок.

Оскільки проблемам викладання інших мов приділяється мало уваги, викладач-практик змушений або обмежуватися найбільш загальними аспектами, або проектувати методи викладання англійської на інші мови, що знижує ефективність навчального процесу. Розглядаючи методику викладання будь-якої мови, ми говоримо не про абстрактні речі, а про реальну практику кожного окремого викладача. На практиці рідко буває так, щоб люди вивчали іноземні мови, не засвоюючи англійську. Навіть якщо в ролі першої іноземної студент обирає іншу мову, другою іноземною для нього буде англійська, оскільки практичне володіння будь-якою іноземною мовою означає вступ людини до міжкультурної комунікації, а цей процес рідко відбувається без англійської.

З точки зору мовного ладу англійська та іспанська мови є значно простішими від багатьох інших європейських мов, особливо якщо говорити про їхнє засвоєння на початковому рівні. Те, наскільки ефективно структуруються базові знання, істотно впливає на процес подальшого вивчення будь-якої мови.

Розглянувши особливості англійської і іспанської мов, робимо висновок про те, що з точки зору навчання читання різниця між викладанням розглянутих мов є величезною. В іспанській мові здебільшого слово читається так, як пишеться, оскільки ця мова характеризується фонетичним принципом написання слів. Щодо англійської ситуація прямо протилежна. Це означає, що підхід до вивчення англійської мови не може бути ідентичним, читанням потрібно займатися систематично, органічно включаючи цей вид діяльності в навчальний процес, приділяючи йому чимало часу. Варто зауважити наявність великої кількості винятків у правилах читання, які з великими труднощами піддаються систематизації. Тут особливої уваги потребує транскрипція, вказана у всіх англо-українських словниках. В іспанських словниках, розрахованих на широке коло користувачів, транскрипція не вказується, оскільки правильне читання слів можливо без неї. Ми стверджуємо, що для формування навичок читання англійською, на відміну від іспанської мови, від викладача вимагається систематична планомірна робота.

Варто також зазначити, що, незважаючи на належність до різних мовних груп, англійська та іспанська мови близькі за лексичним складом. Перша характеризується дуже великим відсотком латинських коренів, а друга власне розвинулася з латини. Основні відмінності в лексиці – це самі принципи словотворення.

При вивченні граматики звертаємо увагу на те, що іспанську мову зазвичай вважають більш складною у порівнянні з англійською через складні парадигми різних частин мови, особливо через велику кількість дієслівних форм і специфіку їх вживання. Але майже всі явища, які роблять іспанську граматику складнішою від англійської, є в українській мові. Всі ці явища та специфічні особливості кожної мови мають свій вплив на процес їх вивчення, організацію і методику викладання даних мов. Ці особливості не можна ігнорувати та викладати різні іноземні мови «однаково».

Структури мов, що викладаються, не можуть ігноруватися педагогом. Отже специфічні відмінності кожної мови впливають не тільки на хід конкретного заняття, але і на організацію курсу навчання в цілому.

Бібліографічні посилання

1. Виноградов В. С. Грамматика испанского языка. Москва: КДУ, 2008. 432 с.
2. Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика. Москва: Академия, 2008. 336 с.
3. Гатиатуллина Э. Р. Горек ли корень учения, или К вопросу о личности педагога в образовательном процессе. *Современное образование*, 2015. № 2. С. 20–44.
4. Праводелов С. В. Преимущества дистанционного обучения и его виды. *Современное образование*, 2015. № 2. С. 70–74.
5. Рыбакова Н. А. Воспитание у школьников качеств самоактуализирующейся личности на уроках музыки. *Педагогика искусства*. 2012. № 2. С. 119–125.
6. Рыбакова Н. А. Теоретические основы и технология художественно-творческой самоактуализации учителя музыки: дис. ... д-ра педагог. наук: 13.00.01. Барнаул, 2006. 383 с.
7. Рибокене Е. В., Алексашина Т. В. Поведенческие установки субъектов рынка интеллектуального капитала в условиях институциональной неоднородности. *Транспортное дело России*, 2013. № 6. С. 74–75.
8. Рибокене Е. В. Экономическое поведение потребителей в условиях транзитивной экономики России: дис. ... канд. эконом. наук: 08.00.01. Саратов, 2001. 172 с.
9. Тенитилов С. В. Особенности работы преподавателя-тьютора в системе дистанционного обучения. *Дистанционное и виртуальное обучение*, 2014. № 4. С. 40–46.
10. Тенитилов С. В., Флеров О. В. Влияние современных педагогических идеалов на обучение иностранным языкам. *Вестник Российского нового ун-та*. 2010. № 1. С. 95–99.

References

1. Vinogradov, V. S. (2008), *Grammar of the Spanish language* [*Grammatika ispanskogo jazyka*], KDU, Moscow, 432 p.

2. Galskova, N. D. (2008), *The theory of teaching foreign languages. Linguodidactics and methodology* [Teorija obuchenija inostrannym jazykam. Lingvodidaktika i metodika], Academy, Moscow, 336 p.
3. Gatiatullina, E. R. (2015), "Is the bitter the root of learning, or to the question of the personality of the teacher in the educational process" ["Gorek li koren' uchenija, ili k voprosu o lichnosti pedagoga v obrazovatel'nom processe"], *Modern education*, No 2, pp. 20–24.
4. Pravodelov, S. V. (2015), "The advantages of distance learning and its types" ["Preimushchestva distantsionnogo obuchenija i yego vidy"], *Modern education*, No 2, pp. 70–74.
5. Rybakova, N. A. (2012), "Development of students qualities of self-actualizing personality at music lessons" ["Vospitanie u shkol'nikov kachestv samoaktualizirujushhejsja lichnosti na urokah muzyki"], *Pedagogics of art*, No 2, pp. 119–125.
6. Rybakova, N. A. (2006), *Theoretical foundations and technology of artistic and creative self-actualization of the teacher of music: dissertation* [Teoreticheskiye osnovy i tekhnologiya khudozhestvenno-tvorcheskoy samoaktualizatsii uchitelja muzyki: dis. ... d-ra ped. nauk], Barnaul, 383 p.
7. Rybokene, Y. V., Aleksashina, T. V. (2013), "Behavioral installations of subjects of the market of the intellectual capital in the conditions of institutional heterogeneity" ["Povedencheskiye ustanovki sub'yektiv rynka intellektual'nogo kapitala v usloviyah institutsional'noj neodnorodnosti"], *Transport Affairs of Russia*, No 6, pp. 74–75.
8. Rebokene, Y. V. (2001), *Economic behavior of consumers in the conditions of a transitory economy of Russia: dissertation* [Jekonomicheskoe povedenie potrebitel'ev v usloviyah tranzitivnoj jekonomiki Rossii: dis. ... kand. jekonom. nauk], Saratov, 172 p.
9. Tenitilov, S. V. (2014), "Peculiarities of the work of teacher-tutor in the system of distance learning" ["Osobennosti raboty prepodavatelja-t'jutora v sisteme distantsionnogo obuchenija"], *Remote and virtual learning*, No 4, pp. 40–46.
10. Tenitilov, S. V., Flerov, O. V. (2010), "Influence of modern pedagogical ideals on teaching foreign languages" ["Vlijanie sovremennyh pedagogicheskikh idealov na obuchenie inostrannym jazykam"], *Bulletin of the Russian new university*, No 1, pp. 95–99.

ДЯДЯ Валентина Николаевна

старший преподаватель кафедры романской филологии Днепропетровского национального университета
имени Олеса Гончара; пр. Гагарина, 72, г. Днепр, 49010, Украина; тел.: (067) 761 57 21;
e-mail: valentinandyadya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8017-6107

**ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВОЙ СИСТЕМЫ КАК ФАКТОР ВЛИЯНИЯ
НА ПРОЦЕСС ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ (на материале испанского и английского языков)**

Аннотация. *Объектом* исследования в данной статье являются особенности преподавания английского и испанского языков. *Предмет* исследования – влияние особенностей этих систем на процесс изучения данных языков. Существенное внимание автора уделено проблеме преподавания иностранных языков, отличных от английского, и спроса на испанский язык на рынке образовательных услуг. Подробно описываются дидактические особенности и трудности обучения произношению, лексике и грамматике рассмотренных языков, а также основные факторы влияния строя языка на деятельность педагога. *Цель* – раскрыть особенности систем изучения английского и испанского языков, влияние данных особенностей на организацию учебного процесса и собственно на процесс изучения указанных языков в различных его аспектах. Исследование базируется на сравнительно-сопоставительном анализе фонетики, лексики и грамматики английского и испанского языков в приложении к изучению их, а также анализе собственного опыта обучения студентов данным языкам и трудностей, которые возникали в этом процессе. В *результате* раскрыто влияние лингвистических характеристик иностранных языков на дидактические особенности их изучения и преподавания. *Практическое значение* заключается в возможности применения результатов исследования в учебном процессе, а именно в его организации, выборе методики преподавания английского и испанского языков. *Основные выводы:* 1) вопрос преподавания и изучения иностранных языков, отличных от английского, недостаточно освещен в методике, поскольку в наше время больше всего преподаётся именно английский; 2) учитывая то, что количество людей, владеющих английским, растёт, появляется спрос на другие международные языки, в частности испанский; 3) английский и испанский языки имеют общие черты, но значительно больше различий в фонетике, лексике и грамматике; 4) данные различия влияют не только на ход конкретного занятия, но и на организацию курса обучения в целом.

Ключевые слова: английский язык, испанский язык, методика, фонетика, лексика, грамматика, произношение, курс, изучение, преподаватель.

DYADYA Valentina

Senior Lecturer of the Department of Romance Philology, Oles Honchar Dnipro National University;
Gagarin Avenue, 72, Dnipro, 49010, Ukraine; Tel.: (067) 761 57 21;
e-mail: valentinandyadya@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8017-6107

LINGUISTIC FEATURES OF THE LANGUAGE SYSTEM AS THE INFLUENCING FACTOR ON THE STUDY PROCESS (using the material in English and Spanish)

Summary. *The object of the research* in this article is the features of teaching English and Spanish. *The subject of the research* is the influence of these features on the process of learning these languages. The considerable attention is paid to the problem of teaching foreign languages that are different from English and the demand for Spanish in the educational services market. The didactic features and difficulties of teaching pronunciation, vocabulary and grammar of the languages as well as the main impact factors of the system of language on the teacher's activities are described in detail. *The purpose of the study* is to reveal the features of the systems of learning English and Spanish, the effect of these features on the organization of the educational process and on the actual process of learning these languages in its various aspects. *The research method* in this article is a contrastive-comparative analysis of the phonetics, vocabulary and grammar of English and Spanish languages as well as the analysis of their own experience in teaching these languages and the difficulties arisen in this process. *The result of the study.* This study has revealed the influence of the linguistic characteristics of foreign languages on the didactic features of their study and teaching. *The practical importance* is seen directly in applying the results in the educational process, namely in its organization, the choice of methods of teaching English and Spanish. *The main author's conclusions* are as follows: 1) the issue of teaching and learning foreign languages other than English is not sufficiently covered in the methodology as English is taught mostly; 2) considering that the number of people who speak English is growing, there is a demand for other international languages, in particular, Spanish; 3) English and Spanish have common features, but significantly more differences in phonetics, vocabulary and grammar; 4) such differences affect not only the course of a particular lesson, but the organization of the course of study as a whole.

Keywords: *English, Spanish, methodology, phonetics, vocabulary, grammar, pronunciation, course, study, teacher.*

Надійшла до редколегії 06.04.19.

DOI 10.15421/251904

УДК 811. 161

ЗАЄЦЬ Ганна Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент кафедри лінгводидактики, Одеський національний політехнічний університет;
пр. Шевченка, 1, Одеса, 65044, Україна; тел.: +38 (048) 705-8301, +38 (048) 705-8302; e-mail: press-centr@onu.ua;
ORCID.ID: 0000-0001-5318-5780

АУДІОВІЗУАЛЬНІ ЗАСОБИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Анотація. *Метою* дослідження є висвітлення значення аудіовізуальних засобів у процесі навчання російської мови як іноземної. Завданням роботи є дослідження існуючих видів аудіовізуальних засобів навчання; аналіз можливостей застосування аудіовізуальних засобів як сучасного виду навчання. *Об'єктом* дослідження виступають аудіовізуальні засоби, за допомогою яких у процесі навчання російської мови як іноземної здійснюється відповідне опанування матеріалу. Застосовано описовий *метод* та *метод* аналізу розвідувальної інформації. У *результаті* дослідження було висвітлено основні методичні аспекти роботи з аудіовізуальними засобами навчання на уроках російської мови як іноземної. **Висновки:** 1. Ключові етапи роботи обрано за схемою «завдання – перегляд фільму – завдання». 2. Завдання перед переглядом фільму передбачає аналіз інформації про фільм. 3. Завдання після перегляду фільму передбачають виконання вправ на розуміння змісту, а також на закріплення та введення в мовлення нової лексики. 4. Трансляція художніх фільмів має як емоційний ефект, так і служить імпульсом активізації додаткового стимулу в наступній навчально-практичній і творчій діяльності. Проведений аналіз дав нам змогу визначити, що перегляд фільму повинен включати відповідну мету: буденні ситуації, зрозумілі діалоги, у яких багаторазово повторюються слова і фрази, що зустрічаються в кінострічці, допомагають кращому запам'ятовуванню нової лексики і, як результат, – розвитку мовленнєвої діяльності студентів. Можливість порівняти прочитане й побачене викликає надмірний інтерес студентів і активізує їх до пізнавальної діяльності. Художній фільм не є універсальним засобом, од-